

Христє
Венгриянок

Щорниці для Лнді

екоказка

МАЛОВАЛА
Катюшня

Для кожного хвостатого, вухатого й зубатого це було непросте рішення, але вони зібралися всі разом і на світанку одного дня вирушили з міста. А починалося все так: тварини перестали бути щасливими з людьми. Кожне створіння почувало себе зрадженим. Хто — тому що господарі викинули його на вулицю. А хто через те, що люди погано поводитися з природою та екологією. Тваринки бачили, що все довкола руйнується, що люди все більше й більше «залипають» в комп'ютерах і на роботі, забуваючи про своїх менших друзів.

Тварини пішли від людей і оселилися за містом, щоб стати самостійними та будувати свій світ, сповнений любові, поваги й добра. Перед ними стояло надзвичайно складне завдання — почати все спочатку. Проте люди й тварини все ж потребували одне одного, тому не ворогували між собою та намагалися допомагати. У місті тварин не було ще достатньо вчителів, лікарів і фермерів, вони лише вчилися, тому багато чого залишалося спільним: школи, лікарні, кіно й театри, а також деякі автобуси й тролейбуси. І так було ще задовго до цієї історії...

Зайчиха сиділа на підлозі у вітальні й роздивлялася старі фото своєї родини. Вона сумно прикривала мордочку лапою.

— Що сталося, люба? — запитав татко Зай. Він щойно повернувся з роботи.

Зайчиха підвела на нього свої сині-сині очі.

— Велетенські страшні крани сьогодні вранці почали виривати шматками нашу землю. Люди хочуть запустити підземний тунель.

Бо на землі вже не вистачає місця для автівок, у небі — для літаків і небесних конструкторів, тож тепер вони пробираються під землю.

— Ми всі знали, що це колись станеться, — татко Зай нахилився до дружини, погладив її вушка і лише тоді помітив, що мама Зая тримає в лапках старовинні листівки. — Звідки в тебе ці листівки? — поцікавився він.

— Це не листівки, любий, це давні фото наших родин. Коли сьогодні почали копати за будинком, то знайшли повну скриню світлин. На них я впізнала свою прабабусю маленькою, а також її батьків і всю родину. Поглянь, вони тут їдять справжню моркву. У всіх зайців тоді була свіжа трава не лише на сніданок, обід і вечерю, вони навіть жили в траві, що росла із землі. Усе було зовсім інакшим. І найстрашніше, що наші діти не знають, як було колись. Не знають, як це, коли під ногами ростуть квіти й дерева і можна знайти грибочки та малину. А бджоли! Вони виготовляли такий смачний і цілющий мед, — зажурено промовляла мама Зая. Її нижня губа все тремтіла, а очі були на мокрому місці.

За вікном гули машини, і цей звук дуже нервував.

— До речі, а де Андріан? — тато Зай поклав портфель на стіл.

— Анді прийшов зі школи і грає в комп'ютер. А що йому ще робити? Тепер діти не знають, що таке ганяти м'яч, стрибати в резинку чи гратися в хованки, — сердито мовила мама Зая.

— Бо їм немає де... — почухав потилицю тато.

— Ох, яка ж я лиха!!! І немає де, і їм у планшеті цікавіше... Я намагалася запросити його друзів на пиріг із яблука. Але ніхто не прийшов. Вони поїхали в кімнату віртуальної реальності, — Зая аж закипала.

— Із яблука? Зі справжнього? Де ти його знайшла? — тато аж роззявив рота з цікавості.

— Мені вдалося роздобути одне. На крайній вулиці міста ще залишилася яблунька. Нижні плоди одразу зірвали, а на верхівці красувалося червоне й аж сонячне яблучко. Я підткала спідницю й полізла на самісінький вершечок. Мені було зовсім не страшно! — гордо розповідала мама й раз по раз усміхалася сама до

себе. — Я дуже хотіла принести Анді справжній фрукт, щоб зготувати з нього шарлотку, штрудель чи пиріг. Я ж востаннє їла натуральні фрукти, коли була ще маленькою... — мама Зая знову зажурилася.

— А я вже й не пам'ятаю, які вони на смак... — замріяно сказав тато і смачно причмокнув.

— Колись усе було інакшим, — зітхнула мама Зая і почала складати фотокартки.

Увесь цей час Андріан стояв за дверима й усе чув. Останнім часом стосунки в родині були не найкращі. А все тому, що Анді просто «залип» в іншій реальності. Зайчик з огидою глянув на техніку, яка його оточувала, і просичав: «Це все ти! Ти відриваєш мене від моїх рідних! У мене ж ніколи не вистачає на них часу!».

Напередодні Анді побачив, що мама сумує, тож захотів її якось утішити. Він кинув джойстики, вийшов зі своєї кімнати й попрямував до вітальні. Якраз нагодився татко й почав утішати маму. Тож Анді чув їхню розмову.

— Мамо, а як воно було раніше? — запитав Анді з порога. — Невже справді трава росла із землі? — і сумно опустил вуха.

— О, синку, ми думали, що ти як завжди граєш у кімнаті, — тато Зай стурбовано поглянув на маму.

— Ходи до мене, — мама Зая звільнила місце на дивані, щоб Анді присів. — Розумієш, синочку, так, як зараз, раніше не було. Ми занапали на нашу планету. Ти ніколи не їв справжньої моркви. Вона тепер просто не росте, усе робиться зі штучних консервантів. Навіть овочевий сік ми висипаємо з пакета й розводимо водою.

Зайчиха знову відкрила старовинну скриню із фото і простягла їх Андріану. Він уважно на них подивився, а тоді скрикнув:

— Я не можу повірити, що так колись було! — і вибіг надвір, прихопивши кілька світлин із собою.

Батьки його не зупиняли. Бачили, що на подвір'ї Анді став і почав уважно розглядати все довкола. Сріблясті машини невпинно літали по дорозі та небу. Пахло бензином і залізом. Чулися звуки

двигунів і клацання передач. Часом машини літали так низько, що здавалося — можуть просто знести голову. Але такого ще ніколи не траплялося. За будинком крани вирили яму завбільшки зі здоровенний міський басейн. Краєвид був непривабливий — лише сірі будинки та купа техніки.

Андріан зіщулився й хотів повернутися до будинку. Але коли глянув на вікно, то побачив, що на нього дивиться мама.

— Можна, я навідаюся до Мигдальки? — гукнув їй. — Я ненадовго.

Зайчиха схвально кивнула. Анді аж наче полетів. Він біг і біг. Зайчик думав про те, що може зробити щось важливе не лише для своєї сім'ї, а й для всього світу.

Білка Мигдалька жила на цементному стовпі, що з'єднавав дрти електропередач. Точніше, на цьому стовпі були бетонні кімнатки, де мешкала вся біляча родина. Мигдальчина мама намагалася зробити оселю якомога затишнішою, шукала скрізь гілки, листочки, кору... Але цього всього було дуже мало — навіть кубельця не зробиш для новонароджених білченят. Так вони й виростали в холодних стінах, проте в гарячих і люблячих обіймах батьків.

— Привіт, Андріане! Залазь до мене, будемо дивитися новий сезон «Шаленої білки», — зраділа Мигдалька і спустила розкладну драбину.

Дивлячись, як Анді незграбно дряпався вгору, білка почала сміятися. Зайчик жив у землянці, тож йому рідко доводилося високо лазити.

— Слухай, Мигдалько, давай краще ти злазь, поговоримо. Бо в мене зовсім не той настрій, щоб розважатися. У мене серйозна розмова, — нервово загомонів Андріан.

— Та лїзь, лїзь, тут поговоримо. У мене прекрасний краєвид із вікна. Ти живеш на землі, тож нічого не бачиш, — і Мигдалька допомогла зайчику залізти до свого помешкання.

Анді встав, обтрусив від пилу футболку й подивився у вікно. Довкола виднілися та стирчали високі електричні вишки. Небо було сірим.

— Краєвид? Мигдалько, ти говориш про краєвид? Це страхіття, — мовив спантеличений Анді.

— Чому? Ось тут небо... напевно, — і білка тикнула лапкою десь удалину.

— Це не небо, це дим зі сміття і заводів. От подивися, що таке небо.

Анді витяг з кишені кілька світлин і простягнув їх Мигдальці. Вона уважно розглядала фотокартки. Ти ба, як красиво.

— Ось тебе звати Мигдалька. А ти колись їла справжні мигдальні горішки? — спитав занепокоєний Анді.

— Я не пам'ятаю, — тихо відповіла білка. — А на світлинах справді видно небо. Воно таке блакитне... І хмарки білі... Я такого ніколи не бачила, — хмикнула Мигдалька.

— Це хіба бачили ще наші батьки, а може, дідусі й бабусі, — не припиняв бубніти Анді. — Дивись, які раніше були будинки у вас на деревах!

Мигдалька лише повторювала: «А-а-а-а» — і все роздивлялася фото одне за одним — то перевертала їх догори дриґом, то заглядала на зворот, наче там також щось було заховано.

— Тепер ти бачиш різницю?! — Анді аж задихався від емоцій.

— Нічого з тими мультиками не станеться. Погнали до мудрого бобра Соломона. Я маю ідею! — із захватом відповіла Мигдалька.

Білка й зайчик зішли драбиною вниз. Цього разу Анді вже не боявся. Звірят охопив настрій змін.

До озера вони не бігли, а фактично летіли, перескакуючи машини та людей.

Озеро Лебедин було мілким. Його обклали з усіх боків плитами, тому воно більше нагадувало басейн, ніж водойму. На озері плавали покритки від стаканчиків, пакети, трубочки та пляшки. Невже не можна не смітити?!

— Дядьку бобер, дядьку бобер! — гукнула Мигдалька. — Ви вдома? Із води виліз бобер Соломон. Але що це? Його було не впізнати. У бобра нові довжелезні зуби?

— Що з вашими зубами, дядьку Соломоне? — перелякано запитав Андріан.

Бобер повільно наблизився до дітей і, важко промовляючи, відповів:

— Нема дерев — нема що гризти. Нема з чого будувати дамби, щоб спиняти воду. Це добре, що я в озері живу. У річці мене б затопило. А зуби ростуть, бо не спилюються. Нема їх об що стесувати, — сумував бобер.

— Дядьку Соломоне, але колись було зовсім інакше, — швидко торохтіла Мигдалька. — Колись була зелена природа та осока біля озера, були сади й ліси.

— Можливо, це все й було. Але що ми можемо зробити тепер? Я вже не годен щось придумати — не вистачає мудрості. Вона ніби висохла разом з озером... — бобер зсутулився.

— Нам треба щось придумати! — вигукнула Мигдалька.

— А хто в нас досі залишається найсвідомішим? — підстрибнув Анді.

— Барханний Кіт!!! — закричали всі разом.

Соломон, Анді й Мигдалька подалися в іншу частину міста — там жив Барханний Кіт. Це була рідкісна тваринка. Колись кота купили в Марокко, проте з часом він набрид своїм власникам — вони

нагналися та й викинули його. Барханному Коту було важко адаптуватися на вулиці, тож він обрав для життя пустир. Вирив собі нору та вже кілька років мешкає в піщаній землі неподалік вирубаного лісу.

Кіт — самітник, нікого до себе не запрошує, не облаштовує своє житло та не готує вдома. Але відчувається значно щасливішим, ніж у неволі. Удень кіт зазвичай спить у норі, а вночі йде на полювання та прогулянку.

Коли всі троє прибігли до норі, Барханний Кіт уже прокинувся і спросоння дивився на світ, ліниво вилизуючи своє густе хутро. Йому поки щастило — до його оселі ще не пробралися ці жахливі машини. Саме тому навколо було тихо й спокійно. Зненацька перед котом з'явилися Анді, Мигдалька та Соломон.

— Яка несподі-і-іванка, — мовив Барханний Кіт, вилизуючи передні лапи.

Зайчик, білка й бобер стояли та відхекувалися, не маючи сил промовити хоч слово. Бобру бігти було найважче. Він увесь спітнів і засапався, проте не відстав від гурту.

— Куди-и-и це ви всі так біжите-е-е? — кіт замружив очі.

— До вас! — випередила всіх Мигдалька.

— О-о-о, як ціка-а-аво, — кіт покрутився біля своєї норі й заглянув усередину. — Але в мене нічо-о-ого немає. Я не знаю, чим вас частувати, любі мої. Я лише проки-и-инувся і ще зовсім нічого не готува-а-ав.

— Ні-ні, нічого не треба, ми у справі! — відрізав Андріан. — Скажіть нам, де подівся ліс, який був тут колись?

Кіт повільно повернув голову і запитав:

— Ось цей? — і показав на поле пеньків.

— Так! — відповіли звірі хором.

— Ну-у-у... Його вже давно-о-о немає. Люди. Ви знаєте, вони такі-і-і... Вони все знищують.

— Але чому ви живете біля лісу, якого немає? — допитувався Анді. — Ви ж навмисно оселилися тут. Певно, хотіли бути біля дерев, чистого повітря... А тепер тут самі пеньки!

— Са-а-а-а так. Ви ставите такі складні пита-а-ання. А що ви, власне, хочете, мої любі? — кіт примружив одне око.

— Насправді нам потрібна порада, — сказала Мигдалька.

— Ну-ну, мала, не сумуй так. Чим я мо-о-о-о-о допомогти?

— Ми хочемо повернути все, як було колись! — вигукнув Анді. — Ви наймудріший у нашому місті, тому маєте знати, як протистояти цій біді. Я хочу справжнього овочевого соку. І хочу, щоб моя мама не плакала через те, що довкола нашого будинку неспокійно. Адже машини не лише на землі та в небі, а й під землею прокладають непотрібні маршрути. Зовсім непотрібні! — нервував зайчик.

— А я хочу, щоб моє озеро було чистим, щоб я мав чим стесувати зуби та будувати нове житло, — сказав бобер.

— Я хочу знати, як пахне мигдаль і чи солодкий він на смак, — радісно проспівала білка.

Анді простягнув коту світлини. Той довго й уважно їх розглядав.

— Так, раніше спра-а-авді було все оптимісти-и-ичніше, — сказав кіт і покрутив вуса.

— І горішки були! — скрикнула Мигдалька.

— І справжнісінька капуста! — облизався Анді.

— І зуби так не стирчали, — тихо мовив Соломон.

Барханний Кіт кружляв довкола гостей, то прикладаючи в роздумах лапу до щоки, то роблячи хвіст трубою.

— Я знаю! — вигукнув Анді й аж підскочив. — За мною!

Мигдалька схопила бобра й ката за лапи та побігла за Андріаном.

Зупинилися вони біля будинку Анді.

— Заходьмо всі до мене додому, я маю ідею! — завзято промовив зайчик.

Мама Зая, як побачила всіх, так утішилася, аж у лапки сплеснула.

— Твої однокласники таки прийшли на пиріг!

— На пиріг — так, але не всі тут однокласники, — засміявся Анді.

— А й справді, — придивилася зайчиха, одягаючи окуляри, й аж почервоніла. Бобер і кіт були старші за неї.

— Мамо, ти вирощуєш траву в горщиках, але чому ти не посієш її перед будинком? — Анді дуже нервував. І в такі моменти часом гриз кігті.

Зайчиха витягувала святкові тарілочки й намагалася відповідати на запитання сина.

— Бо її знищують, стоптують або викорчовують машини, — зітхнула мама.

— Але ж це не привід здаватися! Її треба й далі садити! Писати таблички, що ходити по траві заборонено! Стерегти її, висаджувати квіти. Зайчиха уважно слухала сина, дивуючись його мудрості.

— Напевно, у мене не було підтримки. Я просто опустила лапки, — знітилася вона.

— Ох, як жаль, що ти порізала те яблуко. Ми могли б зібрати насіння і спробувати виростити дерево. А потім посадити його... — засмутився Анді.

Мама Зая дістала з фартуха білу носову хустинку, розкрила її і показала маленькі коричневі яблуневі зернятка.

— Ура!!! — завертілася Мигдалька.

— Я б не викинула їх, адже знаю, які вони цінні, — відповіла зайчиха, а її очі наповнилися слізьми.

Вона ніжно простягла хустинку Анді. Зайчик відчув велику місію і відповідальність за ці маленькі діаманти.

Нарешті всі мовчки смакували пиріг із чаєм та насолоджувались його солодким медовим ароматом. Лише Соломон пам'ятав, яке яблуко на смак. Інші ж ніколи не куштували яблук. Після такого насиченого особливого дня всі розійшлися по домівках. Кіт обіцяв подумати наодинці над сьогоднішніми подіями — бо ж мав виправдати свій статус найрозумнішого.

Андріан бачив! І яблуньку в сквері біля свого будинку! І першу траву! І пластикові лавки! І маленькі грядки під кожним домом! Нарешті він бачив усе, що було створено завдяки йому.

— Повірити не можу... — видихнув зайчик.

Анді милувався своїм новим, зовсім іншим містом, чекаючи, поки прокинуться батьки.

Аж тут у двері подзвонили. Це були його друзі. Із саджанцями, але без чорниць. Вони були засмучені.

Зайчик відчинив двері й вигукнув:

— Я бачу! Я знову бачу!

Ще вчора Анді жив у темряві. І хоча друзі не знайшли чорниць, сьогодні ягоди вже не були потрібні.

У будинку Андріана було так весело та гамірно, наче на день народження. Мама Зая готувала смачні частування, а друзі не могли наговоритися.

— Місія виконана! — усмінулася Карі.

— Та де! Лише маленька її частинка! — вигукнув Анді.

Усі накинулися на зайчика зі штурханцями і криками:

— НЕВГАМО-О-ОВНИЙ!!!

Анді сміявся щиро та радісно. І ловив себе на думці, що ніколи раніше не почувався таким щасливим. Він знав: попереду ще багато складної роботи. Але з такою командою нічого не страшно. Наступні кроки: повернути птахів на зелені гілки дерев, рибок — у чисті водойми, маленьких черв'яків — у землю. Лише вперед і вгору! Так, щоб земля стала найдорожчою домівкою для всіх. Так, щоб жити в радість кожну секунду! Так, щоб пам'ять про тебе розквітала з кожною пелюсткою навесні!